

УДК 343.148(477):343.37

Г. О. Гончарук
здобувач кафедри кримінально-правових дисциплін
факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ АБО НАДАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Актуальність. Діяльність слідчих із запобігання та подолання протидії розслідуванню, як один з елементів організації розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди, є важливою та вельми не простою як у теоретичному так й у практичному аспектах. Теоретична складність проявляється у відсутності одноманітності наукових підходів до визначення самого негативного явища «протидії розслідуванню» його ознак, значення, а головне у пропозиціях щодо шляхів та засобів його подолання. Практична складність пояснюється особливостями фігуранта розслідування (особи злочинця) та відсутності інституалізації активності з власне захисту кримінального провадження.

Завданням публікації є з'ясування сутності протидії розслідуванню пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди та розробка оптимальних шляхів запобігання їй та подолання такої.

Об'єктом дослідження є діяльність з розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди. **Предметом** дослідження виступають нормативно-правові акти, наукові, навчальні та методичні джерела.

Стан дослідження. Сутність протидії розслідуванню визначається Р. С. Белкіним як протиправна діяльність осіб, зацікавлених у результатах розслідування (особи, що вчинила злочин, співучасників та інших осіб, а також корумпованих службових осіб), яка виражається в діях, безпосередньо спрямованих на приховання злочину (знищення чи зміну слідів злочину, інсценування злочинів та ін.), на ухилення від відповідальності (нез'явлення за викликом слідчого чи суду, виїзд в іншу місцевість та ін.) [1, с. 175]. У свою чергу Р. М. Шехавцов розглядає протидію розслідуванню як вид цілеспрямованої поведінки суб'єктів злочину, інших зацікавлених осіб, яка виражається у вигляді поодинокі вчинюваних умисних дій або у вигляді структурно складної умисної діяльності, спрямованої відповідно на приховування, зміну, знищення інформації, що має доказове значення, а також її носіїв з метою перешкоджання встановленню обставин вчиненого злочину та винності причетних осіб [2, с. 204].

На думку ж О. В. Александренко протидія розслідуванню – це вид соціальної діяльності, що яв-

ляє собою систему навмисних, цілеспрямованих дій по перешкоджанню повному, всебічному та об'єктивному розкриттю і розслідуванню злочинів. Зміст протидії складають: діяльність по приховуванню злочинів, інші дії по перешкоджанню досягненню задач розслідування, дії по чиненню перешкод здійсненню нормальної діяльності суб'єктів розслідування по встановленню об'єктивної істини у кримінальних справах [3, с. 10]. В. П. Бахін і Н. С. Карпов у систему дій з протидії розслідуванню включають: по-перше, сукупність умисних активних дій осіб, пов'язаних з подією злочину, що перешкоджають слідчому встановити об'єктивну істину в справі; по-друге, сукупність пасивних дій осіб, які є носіями важливої криміналістично значущої інформації про подію злочину та його учасників, які перешкоджають встановленню істини у справі; по-третє, сукупність дій інших осіб, зацікавлених у не встановленні істини у справі, дезорганізації слідства, не притягненні винних осіб до відповідальності [4, с. 81–90].

Виклад основних положень. Спираючись на теоретичне надбання теорії криміналістики щодо визначення сутності протидії розслідуванню можливо вказати, що протидія розслідуванню за своєю суттю може розглядатися як сукупність діянь з таких напрямів діяльності:

- протидія пошуково-доказовим (криміналістичним) аспектам розслідування;
- протидія процесуальним аспектам розслідування (припустимість доказів, додержання строків).

Досить жвава дискусія точиться стосовно такої визначальної ознаки протидії розслідування як співвідношення її з часом вчинення злочину. Так, присутня точка зору, що протидія розслідуванню включає діяльність, що складається із двох етапів: перший етап полягає у приховуванні злочину, яке починається ще на стадії підготовки до нього, під час та після безпосереднього його вчинення і здійснюється шляхом здійснення будь-яких дій, спрямованих на перешкоджання виявленню злочину; другий етап протидії розпочинається після виявлення злочину та початку кримінального провадження і спрямований на перешкоджання його розслідуванню [5, с. 163 – 164; 6, с. 58]. Дискутанти ж вважають, що протидія розслідуванню розпочинається уже після виявлення злочину на

стадії його розслідування і полягає у вчиненні дій, спрямованих на перешкоджання розслідуванню, встановленню об'єктивної істини та ухиленню винних від відповідальності [7, с. 54-55; 8, с. 18]. У якості подолання зазначеної розбіжності висунена пропозиція використовувати «поняття протидія виявленню (викриттю) та розслідуванню злочинів», до змісту якого входять і дії, що вчиняються злочинцями до початку кримінального провадження, і ті, які здійснюються в процесі розслідування [9, с. 111].

Якщо проаналізувати розглянуті вище погляди, але у якості моментів для співвідношення об'єктивності з протидією розслідуванню не час вчинення злочину, а момент початку розслідування, з якого власне слідчі й отримують законну можливість запобігати та долати протидію розслідуванню, то стає зрозумілим, що для розробки питань методики розслідувань злочинів доцільним є вивчення лише тих зусиль з протидії розслідувань, які вчиняються після початку досудового розслідування.

Також дискусійним є питання, щодо введення поняття «суб'єкт/суб'єкти протидії розслідуванню» та його наповнення. Так, ряд дослідників не використовують поняття «суб'єкт/суб'єкти протидії розслідуванню» при розробленні відповідної проблематики. Наприклад, Р. С. Белкін зазначає, що стосовно конкретного злочину слід розрізняти «внутрішню» та «зовнішню» протидію. Під «внутрішньою» розуміється протидія, яка вчиняється тими або іншими особами, у будь-якій формі причетними до розслідування: підозрюваними й обвинуваченими, свідками та потерпілими, спеціалістами й експертами, випадковими особами, які опинилися на місці події, та іншими. Для них усіх характерне володіння якоюсь інформацією про подію і прагнення приховати, змінити або знищити цю інформацію та (або) її носії. «Зовнішня» протидія – це діяльність осіб, не пов'язаних з даною подією та особою, яка проводить розслідування, або пов'язаних зі слідчим процесуальними, службовими чи іншими владними стосунками або іншими залежностями [10, с. 355-377; 11, с. 696-708].

Натомість О. В. Александренко зазначає, що можлива класифікація видів протидії розслідуванню за суб'єктами протидії (підозрювані, обвинувачені, їх рідні, оточення, адвокати, інші особи) [3, с. 12], і далі вона уточнює – «Також слід враховувати конкретні ситуації ... а) коли протидія чиниться підозрюваним (обвинуваченим), який розраховує лише на свої сили, без залучення впливових осіб; б) коли протидія здійснюється організованим злочинним угрупованням; в) коли до протидії залучені корумповані співробітники правоохоронних та інших державних органів» [3, с. 13].

Резюмуючи цей напрямок дискусії слід відмітити, що хоча категорія «суб'єкт» є широко вживаною у дослідженнях наук кримінального циклу, проте її введення саме для позначення ініціатора, виконавця, фінансиста чи організатора діянь з протидією розслідування є малопродуктивною. Методологічно вірним уявляється погляд запропонований Р. С. Белкіним – у якості «точки відліку» обрати досудове розслідування. Отже, розглядати осіб та визначати їх зусилля саме по відношенню до слідчого та його зусиль з розслідування.

Крім того, термін «суб'єкт протидії розслідуванню» вводити не доцільно, оскільки суб'єктом слід визнавати лише ту особу, яка має активну, провідну роль у здійсненні певної діяльності. Ініціювати ж протидію розслідуванню може як той, хто виконав об'єктивну сторону того злочину, відносно якого здійснюється розслідування (власне суб'єкт злочину), його близька особа (наприклад, батьки), або той у чиїх інтересах він був вчинений (замовник злочину, голова ОЗГ чи ЗО), а також й захисник тощо. А головне – ініціатор, фінансист та власне виконавець протидії розслідуванню можуть збігатися в одній особі чи ні, що викличе потребу у конструюванні «складеного суб'єкту протидії». Також можлива теоретична плутанина між поняттями «суб'єктом злочину, що розслідується» та «суб'єкт протидії розслідуванню». Крім того, уведення категорії осіб до числа тих, хто визнається здатними на протидію розслідування йде через виявлення та узагальнення конкретних казусів (індуктивний метод), а не через дедукцію з поняття, що пропонується. Все це вказує на надмірність уведення в теоретичний обіг узагальненого поняття «суб'єкт протидії злочину». У той же час методично перспективним вважається позначення осіб, які здійснюють протидію розслідуванню або приймають участь у ній через фактично виконуваними ними акти.

Водночас, поставлення у якості «точки відліку» для визначення протидії розслідування слідчого та його інтереси з невідворотністю приводить до необхідності аналізу конфліктів у парах інтересів «слідчий – обвинувачуваний / підозрюваний / потенціальний підозрюваний» та «слідчий – адвокат (хоча захисником може бути не тільки адвокат, але така конкретизація виходить за межі даного дослідження)», на що уже зверталася увага фахівців [12]. Інакше кажучи, постає наукове завдання розмежування захисної діяльності та протидії розслідуванню.

Дослідники криміналістичних основ захисної діяльності визначають, що тактика професійного захисту в кримінальних справах розуміється як підсистема криміналістичної тактики, яка складається із системи розроблюваних на основі наукових положень криміналістичної тактики відповідних засобів (прийомів, комбінацій, операцій,

рекомендацій) допустимого і раціонального подання, дослідження і використання адвокатом-захисником доказової інформації, що виправдовує підзахисного чи пом'якшує його відповідальність, які забезпечують права і інтереси останнього в умовах потенційної чи реальної, безпосередньої чи опосередкованої тому протидії зі сторони осіб і організацій, що протистоять захиснику при реалізації ним своєї кримінально-процесуальної функції [13, с. 16].

Як зазначається у процесуальних дослідженнях тактичні прийоми, що використовуються захисником, повинні відповідати наступним вимогам:

«1. Законності, тобто тактичні прийоми, що використовуються захисником, повинні бути в рамках закону, вони не повинні бути ним заборонені;

2. Наукової обґрунтованості, під якою слід розуміти:

а) науковість прийому – за джерелом походження (результат наукової розробки) чи засобу перевірки (наукова перевірка наукової рекомендації практикою);

б) відповідність тактичного прийому сучасним науковим дослідженням, сучасному стану криміналістичної тактики чи стану тих наук, з яких запозичено положення, що обґрунтовують даний прийом;

в) можливість заздалегідь визначити оптимальні умови застосування тактичного прийому.

3. Етичності, тобто відповідності нормам моралі, вимогам професійної етики. Це означає, що тактичний прийом, який використовується захисником, не повинен:

а) ґрунтуватися на даних, що принижують честь і гідність підсудного, потерпілого чи інших осіб, якщо такі дані не впливають на питання доведеності вини підзахисного чи ступінь його відповідальності за скоєний злочин;

б) виправдовувати саме скоєння злочину;

в) ґрунтуватися на спробах свого підзахисного чи інших осіб до самообмови чи обмови невинуватих осіб, а також обвинуваченню винних осіб в більшому об'ємі, ніж це відповідає їх фактичній вині;

г) перешкоджати свідомому і вільному бажанню підзахисного чи іншої особи визнати свою вину в скоєнні злочину;

д) залишати в невідомості підзахисного про всі правові аспекти його справи;

е) ґрунтуватися на використанні завідомо неправдивих показань, зокрема про походження предметів і документів;

ж) необґрунтовано підривати авторитет слідчих і судових органів.

4. Цільовій направленості. Тактичний прийом, що використовується адвокатом-захисником, повинен бути направлений лише на захист прав і законних інтересів підзахисного. Це можливо лише при правильній оцінці захисної ситуації, що скла-

дається, захисного потенціалу тактичного прийому, що підлягає застосуванню в даному випадку, і його безпомилковій реалізації адвокатом під час його участі при провадженні окремої судової дії» [14, с. 133-134].

Таким чином, можливо констатувати, що до протидії розслідуванню слід відносити ту діяльність адвоката, яка не лише об'єктивно ускладнює його проведення (адже у цьому і є зміст захисної діяльності), але є порушенням вимог законності та етичності адвокатської діяльності. Відповідно у діяльність слідчого із запобігання та подолання протидії розслідуванню доцільно включати лише ті заходи, що попереджують, припиняють, унеможливають, ускладнюють, виявляють незаконні та неетичні діяння сторони захисту.

Найширший спектр прийомів протидії розслідуванню може бути використаний особою, яка визнається обвинуваченою, підозрілою чи без такого статусу, але відносно якої збираються докази для обґрунтування повідомлення про підозру. Як зазначає О. В. Александрова серед основних видів протидії можна виділити:

1) приховування й знищення слідів злочину та слідів злочинця;

2) приховування й знищення доказової інформації і/чи її носіїв;

3) вплив на учасників кримінального судочинства;

4) втручання в діяльність слідчого, дізнавача, оперативного працівника чи правоохоронних органів в цілому.

Можлива також класифікація видів протидії розслідуванню за її спрямованістю (об'єкти – сліди, інформація, люди), за суб'єктами протидії (підозрювані, обвинувачені, їх рідні, оточення, адвокати, інші особи). У межах зазначених видів можлива подальша конкретизація форм та способів протидії.

Через неможливість розгляду всіх можливих форм і способів протидії наводяться найбільш типові з них. Способи протидії розглядаються у залежності від їх змістовної сторони:

а) спрямовані на перешкоджання виявленню доказової (криміналістично-значущої) інформації;

б) спрямовані на знищення доказової (криміналістично-значущої) інформації та її носіїв (матеріальних та людей);

в) спрямовані на введення в оману слідчого, дізнавача, оперативного працівника з метою направити слідство на хибний шлях, затягування розслідування;

г) спрямовані на позбавлення інформації, що міститься у кримінальній справі, доказового значення;

д) спрямовані на перешкоджання проведенню розслідування і судового розгляду конкретними працівниками [3, с. 11-12].

Враховуючи, що вище направи протидії були описані як такі – протидія пошуково-доказовим (криміналістичним) аспектам розслідування та протидія процесуальним аспектам розслідування (припустимість доказів, додержання строків) – то можливо конкретизувати альтернативні чи сумісні види мети протидії з боку обвинуваченого / підозрюваного / потенційного підозрюваного, а також конкретизувати до рівня окремого діяння та виокремити типи форм протидії розслідуванню.

Так, метою протидії розслідуванню з боку обвинуваченого / підозрюваного / потенційного підозрюваного може бути один чи декілька з варіантів:

- уникнути виявлення факту вчинення злочину або приховати кримінальний характер вчиненого та видати вчинене кримінальне правопорушення за адміністративне, дисциплінарне, трудове, господарське правопорушення, порушення цивільно-правових обов'язків тощо;

- уникнути виявлення чи доведення участі конкретної особи у вчиненні злочину чи у попередній злочинній діяльності;

- запобігти притягненню винної особи до кримінальної відповідальності шляхом затулювання;

- запобігти притягненню винної особи до кримінальної відповідальності шляхом спрямування розслідування щодо невинної особи.

Можливі форми та способи протидії розслідування:

1. Пасивна, тобто бездіяльність, зокрема приховування від слідства без зміни місця перебування.

2. Активна, у тому числі:

- приховування від слідства зі зміною місця перебування (втеча);

- симуляція захворювань;

- використання підроблених документів.

- інший обман;

- підкуп;

- погрози;

- псування (пошкодження чи знищення) доказів;

- фальсифікація та штучне створення доказів;

- викрадення носіїв доказової інформації (осіб та речей), матеріалів провадження, слідчого тощо.

Засобами та знаряддями протидії розслідуванню можуть бути використання власної мускульної сили, ЕОМ та інших автоматизованих пристроїв, осіб, що не мають ознаки загального суб'єкту злочину тощо.

Утім, слід відмітити, що дослідники визнають той, факт, що найбільш складно протистояти та запобігати протидії розслідуванню злочину, яка має груповий характер. Так, О. В. Александренко навіть пропонує розрізняти слідчі ситуації в залежності від: «а) коли протидія чиниться підозрюваним (обвинуваченим), який розраховує лише на свої сили, без залучення впливових осіб;

б) коли протидія здійснюється організованим злочинним угрупованням; в) коли до протидії залучені корумповані співробітники правоохоронних та інших державних органів» [3, с. 13]. Дослідник також заострює увагу на розгляді останнього пункту – «... дача незаконних вказівок про «згортання» розслідування, закриття окремих епізодів або всієї справи відносно конкретних осіб та притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб. До опосередкованої: безпідставне вилучення кримінальної справи, матеріалу з провадження слідчого, оперативного працівника, судді; відмова в наданні необхідних сил та засобів для забезпечення належного проведення розслідування; відволікання слідчого, оперативного працівника, які зайняті розслідуванням складної, багатоепізодної кримінальної справи, на роботу по малозначним справам та ін» [3, с. 13].

У свою чергу, І. А. Ніколайчук, прививченні саме корупційних злочинів розрізняє перешкоди розслідуванню, які мають процесуальний характер:

- відмова в порушенні кримінальної справи без достатніх підстав;

- не затвердження постанови про порушення кримінальної справи;

- затулювання попередньої перевірки та штучне затулювання рішення про порушення кримінальної справи;

- передача порушеної кримінальної справи до іншого слідчого підрозділу для його обумовленого припинення;

- кількарарова передача кримінальної справи від одного слідчого до іншого або іншого органу розслідування з вилученням при передачах справи важливих доказів учинення прихованих злочинів та штучним створенням підстав для припинення справи;

- затулювання провадження у справі шляхом дачі вказівок про проведення без необхідності трудовітких слідчих дій, доручень органу дізнання про проведення складних оперативно-розшукових заходів;

- відмова в санкціонуванні рішень слідчого про обшук, арешт, продовження терміну досудового розслідування або тримання під вартою, не затвердження обвинувального висновку та повернення справи на додаткове розслідування; винесення неправосудного обвинувального або виправдувального вироку та ін. [15, с. 168–169].

Подолання слідчим зазначеного виду протидії розслідування хоча і є важким випробуванням але є цілком можливим і є обов'язком сумлінного співробітника правоохоронного органу. Основний засіб сумлінного слідчого – вимагання письмово (документального) оформлення вказівок та звернення до вищого керівництва та вищих ланок прокуратури, органів державної влади.

З іншого боку слід визнати, що майже не відвотна форма протидії розслідуванню – залучення найвищих службових осіб держави для тиску на слідство. У цьому випадку сумлінний правоохоронець має подати рапорт на звільнення та звернутись до ЗМІ.

«В якості засобу протидії розслідуванню злочинів – вказує О. В. Пчеліна – також досить часто використовуються засоби масової інформації, через інформаційні джерела яких до населення доводиться інформація про начебто ущемлення та порушення прав злочинців з боку правоохоронців, про некомпетентність останніх і явну підготовку доказів. Таким чином, за допомогою мас-медіа здійснюється опосередкований тиск на органи досудового розслідування, змушуючи останні активно виправдовуватися перед населенням, відновлювати свій позитивний імідж. Як наслідок, зусилля правоохоронців розпорошуються і дають можливість злочинцям вжити заходи, спрямовані на перешкоджання повному та всебічному доказуванню їх причетності до вчинення конкретних злочинних діянь у сфері службової діяльності.

Для недопущення такого способу перешкоджати досудовому розслідуванню рекомендується з моменту виявлення ознак злочину(-ів) у сфері службової діяльності налагоджувати через прес-центр відповідного правоохоронного органу співпрацю із засобами масової інформації регіону. Необхідно інформувати населення про діяльність правоохоронних органів. Зокрема, слід вказувати на результативність такої діяльності, окреслювати її спрямованість. При цьому, інформацію, що становить слідчу таємницю, розголошувати не варто. Доречно буде вказати основні завдання, що стоять перед слідством у конкретний момент, та оговорити безперервність проведення уповноваженими особами всіх необхідних процесуальних дій» [16, с. 631].

Відносно мало дослідженим шляхом протидії розслідуванню є використання клакерів – т. зв. «політичних активістів». Окрім прийнятного тиску шляхом організації мітингів біля місць ведення розслідування чи відправлення правосуддя клакери можуть зривати слідчі чи судові дії, блокувати переміщення сил та засобів правоохоронних органів, конвоїв із затриманими чи заарештованими. Можливі напади на слідчих, оперативників, прокурорів, суддів, постових чи конвойних співробітників чи спроби насильницького проникнення до службових приміщень для визволення затриманих/заарештованих чи знищення доказів й інших матеріалів проваджень.

Запобігання таким формам протидії розслідування потребує проактивної слідчої, розшукової, оперативної роботи, припинення ж має відбуватися з суворим дотриманням норм щодо припустимості та домірності використання фізичної сили, спеціальних засобів чи вогнепальної зброї.

Висновки. Розглянувши теоретичний матеріал за цією тематикою, можливо констатувати, що у криміналістичній доктрині сформульовано вчення про подолання протидії розслідуванню. Подолання протидії розслідуванню визначається як система криміналістичних засобів та методів, спрямованих на виявлення та зупинення неправних дій злочинців та пов'язаних із ними осіб, що перешкоджають встановленню істини та притягненню винних до відповідальності, що вчиняються після початку досудового розслідування. Всі засоби та методи подолання протидії розслідуванню злочинів поділяють на дві групи: засоби та методи подолання спроб приховання злочинів, до яких відносять гласні слідчі (розшукові) дії, звернення за допомогою до населення та засобів масової інформації; засоби та методи подолання інших форм протидії розслідуванню, до яких належать не гласні слідчі (розшукові) дії.

Література

1. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия. М. : Мегатрон ХХІ, 2000. 334 с.
2. Шехавцов Р. М. Поняття протидії розслідуванню злочинів. *Вісник ЛАВС МВС ім. 10-річчя незалежності України*. 2002. № 3. С. 192-204.
3. Александренко О. В. Криміналістичні проблеми подолання протидії розслідуванню: автореф. дисс. ... канд. юр. наук 12.00.09. / Нац. акад. внутр. справ України. К., 2004. 20 с.
4. Бахин В. П., Карпов Н. С. Некоторые аспекты изучения практики борьбы с преступностью (данные исследований за 1980–2002 г.). К., 2002. 458 с.
5. Карпов Н. С. Протидія розслідуванню. *Науковий вісник КНУВС*. 2006. № 3. С. 161–169.
6. Лисиченко В. К., Шехавцов Р. М. Проблеми теорії та практики подолання протидії розслідуванню окремих різновидів злочинів, вчинених організованими групами, злочинними організаціями : монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2009. 304 с.
7. Кустов А. М. Механизм деятельности по противодействию расследованию. *Актуальные проблемы криминалистического обеспечения расследования преступлений*: Труды Акад. МВД РФ. М., 1996. С. 54-55.
8. Карагодин В. Н. Преодоление противодействия предварительному расследованию. Свердловск, 1992. 169 с.
9. Степанюк Р. Л. Методика розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням бюджетного законодавства : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.09. Х., 2004. 261 с.
10. Белкин Р. С. Курс криминалистики. В 3 т., Т. 3: Криминалистические средства, приемы и рекомендации. М. : Юристъ, 1997. С. 355-377.
11. Белкин Р. С. Противодействие расследованию и пути его преодоления криминалистическими и оперативно-розыскными средствами и методами. *Криминалистическое обеспечение деятельности криминальной милиции и органов предварительного расследования*: учебник / Под ред. Т. В. Аверьяновой, Р. С. Белкина. М. : Новый Юрист, 1997. С. 696-708.
12. Щур Б.В. Тактика нейтралізації протидії розслідуванню злочинів, вчинених організованими групами: монографія; за ред. В.Ю. Шепітька. Х.: Гриф, 2005. 176 с.
13. Игнатов Д. С. Криминалистические основы деятельности адвоката-защитника по сбору доказательств

и представлению их судят : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза. Ижевск, 2004. 23 с.

14. Острогляд О. В. Окремі теоретичні аспекти розуміння тактики захисту в кримінальному процесі України / Я. О. Бернський, О. В. Острогляд. *Право : науково-інформаційний вісник*. 2012. № 5. С. 129–135.

15. Николайчук И.А. Соккрытие преступлений как форма противодействия. Краснодар, 2000. 360 с.

16. Пчеліна О. В. Протидія розслідуванню злочинів у сфері службової діяльності та шляхи її подолання. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 628–632.

Анотація

Гончарук А. А. Запобігання та подолання протидії розслідуванню пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди. – Стаття.

Стаття присвячена вивченню теоретичного матеріалу з означеної тематики. Констатується, що в криміналістичній доктрині сформульовано вчення про подолання протидії розслідуванню. Подолання протидії розслідуванню визначається як система криміналістичних засобів і методів, спрямованих на виявлення та припинення протиправних дій злочинців і пов'язаних з ними осіб, що перешкоджають встановленню істини і притягнення винних до відповідальності. Всі засоби і методи подолання протидії розслідуванню злочинців поділяються на дві групи: засоби та методи подолання спроб приховування злочинів, до яких відносять голосні слідчі (розшукові) дії, звернення за допомогою до населення і засобів масової інформації; засоби і методи подолання інших форм протидії розслідуванню, до яких належать не голосні слідчі (розшукові) дії.

Ключові слова: кримінальне провадження, протидія розслідуванню, корупція, етика, клакери.

Аннотация

Гончарук А. А. Предотвращение и преодоление противодействия расследованию предложения, обещания или предоставление неправомерной выгоды. – Статья.

Статья посвящена изучению теоретический материала по обозначенной тематике. Констатируется,

что в криминалистической доктрине сформулировано учение о преодолении противодействия расследованию. Преодоление противодействия расследованию определяется как система криминалистических средств и методов, направленных на выявление и прекращение противоправных действий преступников и связанных с ними лиц, препятствующих установлению истины и привлечению виновных к ответственности. Все средства и методы преодоления противодействия расследованию преступлений делятся на две группы: средства и методы преодоления попыток сокрытия преступлений, к которым относят гласные следователи (розыскные) действия, обращение за помощью к населению и средств массовой информации; средства и методы преодоления других форм противодействия расследованию, к которым относятся не гласные следователи (розыскные) действия.

Ключевые слова: уголовное производство, противодействие расследованию, коррупция, этика, клакеры.

Summary

Goncharuk G. O. Prevention and overcoming of counteraction to the investigation of a proposal, a promise or an unlawful gain. – Article.

The article is devoted to the study of theoretical material on the marked themes. It is noted that in the forensic doctrine the doctrine of overcoming the counteraction to the investigation is formulated. Overcoming the response to the investigation is defined as a system of forensic means and methods aimed at detecting and stopping unlawful actions of criminals and related individuals, which impede the establishment of the truth and bring the perpetrators to justice. All means and methods to overcome the counteraction to the investigation of crimes are divided into two groups: means and methods for overcoming attempts to conceal crimes, which include vowel investigative (search) actions, appeal for help to the population and the media; Means and methods to overcome other forms of counteraction to investigation, which include non-public investigative (search) actions.

Key words: criminal proceedings, counteraction to investigation, corruption, ethics, clackers.